

The bushes are green.

These are green
bushes.

Where is the car?

It is in the garage.

Where is the bush?

It is in the yard.

Where is the cat?

It is on the fence.

Where is the kennel?

It is in the yard.

Where is the house?

It is in the street.

A bokrok zöldek.

Ezek zöld bokrok.

Hol van az autó?

A garázsban.

Hol a bokor?

Az udvaron.

Hol a macska?

A kerítésen.

Hol a kutyaöl?

Az udvaron.

Hol a ház?

Az utcán.

*Gyakorold a többes számú főnevek írását:
flowers, wheels, bushes, windows!*

A „nekem van, neked van” alakok kerülnek itt be a példamondatokba, anélkül, hogy teljes ragozási sort állítanánk fel. Olyan megállapításokat hangoztatunk, amelyeknek a tartalma a képek alapján hihető és elfogadható. Színezd ki a képet!

Rajzolta Faragó Péter, Általános Iskola, Oros.

KOCH NOÉMI tanítójelölt

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola

Debrecen

A pantomim és a zene szerepe a nyelvoktatás korai szakaszában

Hazánkban az utóbbi időben bekövetkezett társadalmi, gazdasági arculatváltás, a „nyitás” eredményeként egyre növekvő igény mutatkozik az idegen nyelvű információcserére. Mind fontosabbá válik a más nyelven történő kommunikáció. Ez nagy kihívást jelent az egész idegennyelv-oktatás számára, hiszen nem mindegy, mennyi idő alatt, milyen hatásfokkal és milyen eredményességgel történik mindez, már csak az oktatás társadalmat terhelő költségei miatt sem.

Újra és újra felvetődik a kérdés: mikortól érdemes a nyelvoktatást elkezdeni, hány éves kortól képes az egyén az eredményes kommunikatív nyelvtanulásra? A NAT az általános iskola 5.osztályát jelöli meg az idegennyelv-tanítás és -tanulás kezdetéül. Az alsóbb osztályokban, illetve az óvodában pedig alternatív kezdeményezések hatására működhet idegen nyelvi képzés. Ezen alternatív lehetőségeket egyre több szülő igyekszik kihasználni, hiszen az a tény él a köztudatban, hogy a kisgyermek a „második nyelvet” még könnyen tanulja, ezért az idegen nyelv tanítását jobb minél kisebb korban elkezdni. A valóságban azonban a tapasztalat mást mutat. Az óvodai, illetve az 1-2.osztályos idegennyelv-tanítás után gyakran nem mutatható fel jelentősebb eredmény néhány passzív elem (pl. személyes névmások, egy pár mondóka, vers, ének és egyszerűbb játékok) ismereténél. Mindez az „előismeret” ritkán jelent valódi előnyt, segítséget a 3.osztályban nyelvet oktató számára, hiszen nem építhet tudatos, aktív elemekre, sőt munkáját olykor nehezíti az esetenként rosszul rögzült artikuláció vagy hangsúly.

Meg kellene találni tehát a módját annak, hogy a kisgyermek nyelv iránti fogékonyságát az idegennyelv-oktatás számára is kiaknázhassuk. Megfelelő képzés mellett így néhány év múlva kialakulhat a gyerekeknél egy, az anyanyelv javára „domináns kétnyelvűség” (Göncz Lajos), amely a mi „kommunikatív nyelvtudásként” megfogalmazott célunkkal azonos. A megfelelő módszer megválasztásánál kiindulópontként leszögezhetjük: az óvodás és kisiskolás korban kommunikatív nyelvtanulás alatt nem kognitív folyamatokat értünk, hanem egyedül az idegen nyelv spontán elsajátítását tekinthetjük eredménynek. E folyamat mesterséges körülményeinek meghatározásánál és kialakításánál értékes ötleteket nyerhetünk akkor, ha megfigyeljük az anyanyelv elsajátításának folyamatait.

„Mint a kutatások széles köre bizonyítja, a gyermek nem a beszédtanulással párhuzamosan kezdi elsajátítani a beszélő magatartásformáit, a beszédet kísérő szupralingvisztikai elemeket, hanem a közvetlen környezettel folytatott interakciókból származó változatos tapasztalat van már a birtokában, mire az első szót kiejti”. (Sugárné 1985, 37.) S ahogyan Benjamin Spock is utal rá Susanne Szász Gyermekünk szótlán nyelve c. könyvéhez írt előszavában, a szupralingvisztikai elemek, mint amilyen a mimika is, egyetemes jelentésüket és egyben a kifejezés lehetőségeinek széles skáláját kínálják. Ez az a nyelv, amely nonverbális jeleinek összességével az alkotó fantáziájú kisgyermek számára a valóság jelentős részét képes lefedni. (Geréb Györgynél erre hosszú, képekkel illusztrált felsorolást találunk.) Ha ezeket a gesztusokat egy, a célnyelven kimondott szóval összekötjük, s a gyerekeket modellkövetésre hívjuk, kialakulhat bennük egy látás-mozgás-hallás, majd mozgás-beszéd kapcsolatsorozat az anyanyelv használata nélkül, mégis egyértelmű jelentéssel. A kétnyelvűség kialakításánál ez igen fontos tényező, hiszen Göncz Lajos szerint a nyelvvokátornak „a gyerekekkel mindig ugyanazon a nyelven kell beszélni.” (Göncz 1985, 107.)

Felmerül azonban a kérdés, mi van a valóság azon területeivel, amelyek a gesztussal, mimikával nem tükrözhetőek? Ezeket a területeken sikeresen használhatjuk a pantomim mozgásvilágát. Míg a mimika főleg az érzelmi világ tükrözésére alkalmas, addig a pantomimmal az élet más, több motorikát igénylő területeit is érzékeltethetjük. A cél itt is a már említett emlékképek-kapcsolatok kialakítása, melyek az adott hangsort egy az anyanyelven már ismert hangsor és a hozzá kötődő jelentést „átugorva” közvetlenül a valóság megfelelő darabjával kötik össze. Így kiküszöböljük az idegen nyelvű szavak tanításánál használt, bonyolult fogalmi társítás műveletét. Ez azért is indokolt, mert óvodás korban még nem építhetünk stabil verbális alapra. Mivel a gyerekek fogalomismerete gyakran különbözik a konvencionálistól, kihasználjuk azt a tényt, mely szerint az óvodások és kisiskolások „mimikai kifejezőképességében nagy mozgási gazdagságot fedezhetünk fel”, ezeket a kívánt új jelrendszer szavaival kötjük össze, vésetjük be.

A mimika és a pantomim ilyen irányú használatának logikusságát számos más életkori sajátosság is alátámasztja:

- ez a kor a beleéléses szerepjátékok kora;
- nagy a játékkal összekötött mozgásigényük;
- „az érzékszervek funkcionálása szoros kapcsolatban áll a testmozgásokkal” (i.m. 165.)
- gondolkodásukban meghatározó az asszociativitás;
- jellemző ebben a korban a valóság felosztása pólusokra „a jónak és a rossznak” világos elhatárolásával.

Ez jellemző a pantomim mozgásvilágára is, hiszen a mozdulatok önmagukban nem adnak túl nagy lehetőséget az árnyaltságra, a szélsőségek, kontrasztok kifejezésére azonban igen alkalmasak. Jól érzékeltethető pl. kitárt karokkal, feszített vállal, sugárzó arccal az öröm és a lehorgasztott fejfel, szomorú arckifejezéssel, ejtett vállakkal szimbolizált szomorúság különbsége, de nem igazán nyújt teret pl. a komolyság és szigorúság árnyalatainak kifejezésére. Évekkel ezelőtt alkalmam volt Németországban (Operation Mobilisation, Mosbach) magával a művészeti ággal megismerkedni – s azóta amatőr szinten magam is gyakorlom –, így egyre nyilvánvalóbb számomra az, hogy használata a gyerekek körében mennyire célravezető lehet. Az iskolai gyakorlatok

alatt szerzett tapasztalataim alapján mondhatom, a gyerekek nagyon fogékonyak az ilyenfajta modellek követésére, aminek motivációs hatása is igen jelentős.

A mimika, a mozdulatok sokkal szorosabb kapcsolatban vannak az egyén belső világával; ez feltételez egy szorosabb kontaktust az adott tevékenységgel, másrészt lehetővé teszi az egyén számára érzelmeinek kifejezésre juttatását. Ez szükséges, mégis újszerű mozzanat a nyelvtanításban, bár történtek már erre irányuló próbálkozások pl. a Kinderthemen hangkazettáin, ahol is a feladat egy-egy mondat különböző érzelmeiket tükröző hangsúllyal való megszólaltatása.

A már bevésett verbális elemek használatánál valóban az intonáció az, amely a közlendő és a beszélő között az érzelmi kapcsolatot biztosítja, s amely átvihet bennünket a zeneiségbe, és kellő alapot teremthet az idegen nyelven megtanulandó dalokhoz vagy gyermekjátékokhoz, ahol is a zene és mozgás (tánc) újra összetalálkozhat, és az emberi faj megismerési folyamatainak kezdetét modellálhatja. Ez a fajta komplex megfigyelési mód előfeltétele a kognitív nyelvtanulási folyamatnak, egy adott, érzelmileg kiépített beállítottsághoz vezethet. Ugyanakkor a zene-mozgás(tánc)-szöveg komplex egységeiből a későbbiekben az egyes alkotóelemek könnyen felidézhetőek a másik két alkotó segítségével. Mindebben az a nagyszerű, hogy úgy érezzük el hosszú távon a bevésést, hogy közben nem végez a gyermek gondolati műveleteket, tehát nem konkrétan „tanulja”, hanem „elsajátítja” a nyelvet.

Érdeemes tehát elgondolkodni azon, milyen lehetőségeket kínál az idegennyelv-oktatás számára a kommunikációban egyébként is spontán használt mimika, pantomimika, illetve az intonációval oly rokon zene, és milyen sikerekkel járhatnak az óvodások és kisiskolások körében történő idegennyelv-oktatás során ezeknek a megfelelő módon történő alkalmazása.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Dr. Göncz Lajos: A kétnyelvűség pszichológiája; Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1985.
2. Dr. Günter Clauss – Dr. Hans Hiebsch: Gyermekpszichológia; Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978.
3. Sugárné Kádár Júlia: Beszéd és kommunikáció az óvodás- és kisiskoláskorban; Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985.
4. Dr. Geréb György: Pszichológiai Atlasz; Tankönyvkiadó, Budapest, 1972.
5. Suzanne Szász: Gyermekünk szótlán nyelve.

A HONFOGLALÁS TÖRTÉNETI JÁTSZÓHÁZ MÓDSZERTANI TANFOLYAMA

A Magyar Nemzeti Múzeum 1996. januárjától egy olyan továbbképzést hirdet, mely segíteni szándékozik az iskolákat és művelődési intézményeket a honfoglalás évfordulójával kapcsolatos programok tervezésében-szervezésében-lebonyolításában. A tanfolyam elvégzése oklevéllel zárul.

Információ és jelentkezés: MNM Közönségkapcsolatok Főosztálya, 1088 Budapest, Múzeum krt. 14-16. Telefon: 117-7806. Részvételi díj: 9500,-Ft, melyet fizethet a munkaadó (iskola, művelődési ház, önkormányzat, kerületi továbbképzési alap stb.) vagy maga a jelentkező. Részletfizetésre is van lehetőség.

A múzeumban egyébként a honfoglalás 1100. évfordulójára rendezett kiállítás március 15. körül nyílik. Címe: „A honfoglaló magyarság”.